

Orijinal Kaynak: Mabee, Bryan. (2007). “Book Review: Charles Tilly, Why?”, *Millennium: Journal of International Studies*, Vol: 36, Issue: 1, 152-154.

Türkçe Kaynak: Ezgi Arıkan tarafından *sosyalbilimler.org*'da yayımlanmak üzere Türkçeye çevrilmiştir. Yayımlanma Tarihi: 09/06/2019.

Link: <https://www.sosyalbilimler.org/charles-tilly-neden>

Metinde bahsi geçen kitap Türkçeye **VakıfBank Kültür Yayınları** etiketi ve Ahmet Fethi Yıldırım'ın çevirisiyle Şubat 2019'da yayımlandı.

Neden? Düşünce ve Davranışlarımızın Altında Yatan Nedenler

Charles Tilly, uluslararası ilişkiler alanında en çok Avrupa devlet yapılanmaları ile ilgili çalışmalarıyla tanınır. Bununla birlikte onun; devrimler, demokratikleşme, kolektif şiddete dair daha geniş kapsamlı çalışmaları veya sosyal analizin metodolojisi hakkındaki katkıları, daha az kabul görmüştür. Genel olarak, Tilly, makro-tarihsel sosyoloji ve sosyal bilimlerdeki en üretken ve yenilikçi akademisyenlerden biridir. *Neden? Düşünce ve Davranışlarımızın Altında Yatan Nedenler* kitabı okuyuculara farklı bir şey sunar. Kapsam hususunda daha az iddialı ve daha popüler bir çalışma olacağı aşikâr olan kitap, aynı zamanda makro analizden esasen mikro bir soru sormak için kaçınıyor. İnsanlar neden sebep gösteriyor? Tilly, odaklanmayı, neden göstermenin, sadece eylemi izah etmenin bir yolu olarak değil, sosyal bağları yeniden müzakere etmeye yardımcı bir faaliyet olarak da sosyal hayatın önemli bir parçası olduğunu göstererek açıklıyor. Gerçekte, Tilly'nin çalışması için büyük önem taşıyan şey, sebep gösterme faaliyetidir, verilen sebeplerin fiili doğruluğu değil.

Tilly, dört farklı nedenin analitik bir şemasını gözler önüne serer / düzenler: *Görenekler, Öyküler, Kodlar ve Teknik Anlatımlar*. Bunlar; sebep ve sonuca veya formüllere bağlılıkları ve popüler ya da özel bir yapıya sahip olup olmamaları bağlamında birbirinden ayrılır. Görenekler ve öyküler, her ikisi de popüler neden formlarıdır. Teamüller, ekseriyetle kabul görmüş, nedensellikten ziyade, uygunluğa dayanan sebeplerdir: Sıklıkla alışılmışı durumlarda faydalı hâle getirilirler, onlardan böyle durumlarda istifade edilir [Örneğin; “Sakar olduğum için bardağı düşürdüm”]. Öyküler, alışılmadık durumların sıradan açıklamalarını nakleder veya nerelerde daha ciddi açıklamaların gerekli olduğunu anlatır [Örneğin; boşanma gibi yaşam geçişlerini açıklamak]. Kodlar ve teknik anlatımları, nedenlerin uzmanlık gerektiren formlarıdır. Ya da kodlar ve teknik anlatımları, uzmanlık gerektiren gerekçe formlarıdır. Teknik anlatımları, uzmanlar tarafından özelleşmiş bir dille nakledilen karmaşık nedensel açıklamalar iken, kodlar, bir açıklama formu [Bir doktorun teşhis ettiği semptomları tedavi ile ilişkilendirmesi ya da bir avukatın belli bir olay ile yasa arasında bağlantı kurması] olarak kurallara uygunluğa başvuran, bunlardan destek alan nedenlerdir. Öte yandan, uzmanların terminolojik bir dil vasıtasıyla ortaya koyduğu o karmaşık açıklamalar, teknik anlatımları oluşturur. Tilly, verilen türde sebeplerin öncelikli olarak sosyal bağlama dayandığını ispatlamak hususunda heveslidir: Bu bağlam farklı “insan türleri”nin farklı sebepler kullanması değildir; tüm bireylerin, ilişkinin eşitsizliği veya eşitliğiyle birlikte, uzaklığı veya yakınlığına göre de farklı sebepler kullanıyor ve onlara başvuruyor olmasıdır.

Aslında, insanların nedenleri kullanma biçimleri, Tilly için, nedenlerin belirli bir tipolojisini gözler önüne sermekten çok daha önemlidir. Gerçekte, Tilly'nin ilgisini en çok uyandıran olgu, belirli sosyal ilişkileri onaylama, tesis etme, onarma ve sonuca bağlama yollarını şekillendiren şeylerin nedenler oluşudur. Bu, yazarın ana fikrini kanıtlamaya yarayan geniş yelpazeli sosyolojik ve tarihsel vakaların detaylı araştırmasında teyit edilir: Sağlık hizmetlerinden, suçlular ve hukuk sistemi çalışmalarına, bilimsel ve toplum bilimsel bilgiye kadar.

Neticede, Tilly'nin açıklaması, öyküler, insanların belirsizlikle ilişki kurmak ve sosyal ilişkiler üzerinde önemli etkilere sahip olmak için en sık kullandıkları sebepler olduklarından öykülerin üstünlüğünü vurgulamayı amaçlar. Tilly, çalışmasına esas olarak, seyirciyle daha iyi ilişki kurmak amacıyla, nedensellikleri sınırlandırılmış ve basitleştirilmiş teknik anlatımlarından ibaret olan 'üstün öykülerin' değerini vurgulayarak, araştırmacıları ve özellikle sosyal bilimcileri, yalnızca araştırma bulgularını daha iyi iletmek için değil aynı zamanda daha iyi sosyal bağlar kurmak için üstün hikayeler sunmaya teşvik ederek son verir.

Bu kitap, mikro-seviyede insanlar arası sosyal ilişkilere odaklanması, içinde uluslararası ilişkilere dair bir uygulama bulmanın zor olabileceği gibi nedenlerle birçok bakımdan uluslararası ilişkiler alanındaki bilim insanları için tuhaf bir kitap olacak. Yine de onların ilgisini çekecek çok şey olduğu açık. Meta-kuramsal seviyede, nedenleri eylemin sebepleri olarak düşünmenin, böylesi bir görüşü haklı çıkarmanın değilse bile, en azından nedenselliğin bir kaynağı olarak maksatlı eylemin değerini yükseltmenin önemini doğruluyor. Neden göstermenin sosyal etkileşimle ilişkilendirilmesi, nedensel eylem açıklamalarına yeni bir eğilim verir. Kitabın mikro-analizlere odaklanması, daha az soyut bir düzeyde, uluslararası ilişkilerin aşırı derecede makro disiplini için bir tezat ve ders sağlar: Sadece mikro seviyede sosyal etkileşimden yoksun olan geniş sosyal ilişkileri incelemek, bizlere dünya politikaları hakkında bilmemiz gereken her şeyi anlatmayabilir. Aslına bakılırsa, kitap, bir nedenler listesiyle başlıyor ve bitiyor: 11 Eylül 2001'de ABD'ye yönelik terör saldırılarına ilişkin olanlar. Tilly'nin bu saldırıların incelenmesinde farklı neden gösterme türlerini kullanması, önemli bir uluslararası olayı anlamak için sebeplerin kullanımının da saldırı mağdurları, hayatta kalanlar, bürokratik tepkiler ve terörizmin kendisinin teknik analizi açısından birçok bağlantısal çalışma yaptığını örneklerle pekâlâ açıklamaktadır. Nihayetinde, bu, muhtemelen, Tilly'nin sosyal bilimcilere teknik uzmanlıklarını, en büyük yankıyı uyandıracak üstün öyküler anlatmak için daha iyi kullanmalarına dair çağrısıdır.

Kayda Değer Akademik Metinler mottosuyla, 10 Ağustos 2015 tarihinde yayın hayatına başlayan *sosyalbilimler.org*, sosyal bilimler alanında çalışma yürüten her bireyin yararlanmasına veya katkı sunmasına açık akademik bir web sitesidir. Hakkında detaylı bilgi almak için sosyalbilimler.org/hakkinda sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

Facebook, Twitter, Instagram ve YouTube'da **@sobilorg** kullanıcı adıyla *Sosyal Bilimler*'i takip edebilirsiniz.

sosyalbilimler.org/abonelik sayfasından e-bülten abonesi olarak, her pazar günü, o hafta içinde sosyalbilimler.org'da yayımlanan çalışmaların tamamını size gönderilecek bir e-posta ile alabilirsiniz.